

ВПЛИВ ПРАВА ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС НА УКЛАДАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Марченко Дмитро Вікторович

*аспірант кафедри міжнародного та європейського права,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: **Ківалова Тетяна** професор кафедри
міжнародного та європейського права, д.ю.н., професор,
м. Одеса, Україна*

Право внутрішнього ринку Європейського Союзу (ЄС) значно впливає на укладання та виконання договорів у межах міжнародного приватного права, особливо між суб'єктами, що перебувають у різних державах-членах. Створений у 1993 році єдиний ринок ЄС є одним із найбільших досягнень Європейського Союзу. Він гарантує, що товари, послуги, особи та капітал можуть вільно пересуватися територією ЄС: «чотири свободи». В основі внутрішнього ринку ЄС лежать чотири фундаментальні свободи: свобода руху товарів, послуг, капіталу та осіб, які формують юридичне середовище для реалізації договірних зобов'язань і значно впливають на їх регулювання.

ЄС прагне до створення єдиного економічного простору, в якому обмеження на укладання та виконання договорів між підприємцями та споживачами мають бути мінімальними, що робить особливо важливим забезпечення правової гармонізації. Єдиний ринок дозволяє громадянам ЄС проживати та працювати по всій території ЄС, надаючи їм кращі можливості працевлаштування. Він пропонує споживачам більш широкий вибір високоякісних послуг і продуктів, які вони можуть вважати безпечними та екологічно безпечними. Єдиний ринок стимулює торгівлю, оскільки робить ЄС більш важливим торговим партнером на глобальному рівні. Це стимулює зростання та конкуренцію, створює нові можливості для підприємств ЄС, надаючи їм доступ до внутрішнього ринку з мільйонами споживачів [1].

За допомогою міжнародних договорів, країни мають змогу на законному рівні функціонувати та розвивати міжнародні економічні відносини. Такі договори встановлюють правові рамки для торгівлі, інвестицій, митного регулювання, захисту прав інтелектуальної власності та інших важливих аспектів економічної взаємодії. Вони також дозволяють ефективно регулювати рух товарів, послуг і капіталу між державами, знижуючи бар'єри та усуваючи правову невизначеність, що сприяє створенню сприятливих умов для економічного зростання.

Завдяки міжнародним договорам, країни можуть координувати свої політичні та економічні зусилля, що допомагає уникати конфліктів і забезпечує стабільність у міжнародній торгівлі. Вони часто містять положення щодо механізмів вирішення спорів, таких як міжнародний арбітраж або звернення до міжнародних судів, що дозволяє учасникам швидко і справедливо вирішувати конфлікти, які виникають у процесі співпраці. Таким чином, міжнародні договори слугують основою для інтеграції національних економік у глобальну економічну систему, сприяючи розвитку міждержавних відносин та створенню сприятливого середовища для інновацій і технологічного прогресу.

ЄС розробив низку регламентів, таких як Регламент Рим I, що регулює вибір права, яке застосовується до договірних зобов'язань, та Регламент Брюссель I bis, який визначає юрисдикцію і порядок визнання рішень у цивільних і комерційних справах. Ці регламенти покликані забезпечити передбачуваність договірних відносин, захист прав сторін договорів та уникнення колізій у правовому регулюванні, які могли б перешкодити ефективному функціонуванню внутрішнього ринку. Дані нормативні акти сприяють правовій гармонізації та спрощенню правозастосування у країнах-членах ЄС, забезпечуючи стабільність і передбачуваність для сторін договірних відносин. Регламент Рим I, зокрема, встановлює загальні правила для вибору права, дозволяючи сторонам обирати правопорядок, що найкраще відповідає їхнім інтересам, а також забезпечує захист споживачів і працівників у транскордонних угодах, що підсилює соціальний аспект права внутрішнього ринку [2].

Регламент Брюссель I bis, у свою чергу, уніфікує підходи до визначення юрисдикції та спрощує процедури визнання і виконання судових рішень між державами-членами, що значно полегшує вирішення спорів у міжнародних договірних відносинах. Цей регламент також включає положення, спрямовані на запобігання одночасним судовим процесам у кількох юрисдикціях, що знижує ризик конфліктних судових рішень. Завдяки цьому, сторони можуть бути впевнені в тому, що їхні правові зобов'язання будуть захищені, а права – реалізовані незалежно від географічного розташування. Загалом, ці регламенти відображають прагнення ЄС до створення єдиного правового простору, де укладання та виконання договорів здійснюється на засадах рівності, справедливості та правової визначеності, що забезпечує інтеграцію економічних відносин і сприяє розвитку внутрішнього ринку Європейського Союзу [3].

У процесі укладання та виконання договорів між суб'єктами з різних країн-членів ЄС нерідко виникають правові колізії між національним законодавством держав-членів і нормами права ЄС. Такі конфлікти можуть стосуватися різних аспектів, від питань, пов'язаних з юрисдикцією, до захисту прав споживачів та врегулювання спорів. Ці

колізії виникають через різні рівні гармонізації національних правових систем та відмінності у підходах до захисту прав та інтересів сторін договору. Наприклад, у деяких державах-членах існують жорсткіші регламенти щодо захисту прав споживачів, ніж передбачено загальними стандартами ЄС, що може ускладнити транскордонні правовідносини та зумовити непередбачуваність у виборі юрисдикції.

Крім того, різні підходи до вирішення спорів між національними та європейськими судами можуть викликати додаткові труднощі, особливо у випадках, коли питання стосуються транскордонних правовідносин або коли національні суди намагаються застосувати власне законодавство замість законодавства ЄС. Такі колізії підкреслюють важливість гармонізації національних законодавств із правом ЄС та сприяють формуванню спільних підходів до регулювання договірних відносин. Водночас вони демонструють, що попри існуючі загальні регламенти, багато питань залишається на розсуд національних судів, що потребує подальшого вдосконалення правової системи ЄС для ефективного вирішення конфліктів і забезпечення рівноправного доступу до судового захисту для всіх учасників внутрішнього ринку ЄС.

Отже, вплив права внутрішнього ринку ЄС на укладання та виконання договорів у міжнародному приватному праві є досить суттєвим, оскільки саме норми ЄС формують правову основу для ефективного функціонування транскордонних договірних відносин між суб'єктами з різних держав-членів. Проте, процес гармонізації національних законодавств із нормами ЄС продовжує стикатися з певними викликами, пов'язаними з правовими колізіями та розбіжностями у тлумаченні. Існує потреба в подальшій уніфікації та вдосконаленні правових механізмів, що регулюють договірні відносини, щоб забезпечити ще більшу правову визначеність та справедливість для учасників ринку. Проте, слід зазначити, що право ЄС постійно розвивається, що сприяє створенню стабільного та передбачуваного середовища для суб'єктів економічної діяльності, що є необхідним для подальшої інтеграції та процвітання Європейського Союзу.

Література:

1. EU single market. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/deeper-single-market/>
2. Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008R0593>
3. Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32012R1215>